

LZE DĚDIT ČLENSTVÍ VE SPOLKU (?). ANO, ALE ... (!).

A. ÚVODEM ...

1. Každé státem (veřejnou mocí) produkované normativní (psané) právo, ať vědomě nebo (nechtěně) omylem se v některých „extra“ detailech jaksi čas od času ocitne ve stavu tzv. „slepé uličky“ nebo algoritmu, že „výjimka (z řádu) potvrzuje pravidlo“.
2. **Takovým příkladem** může být s účinností od 1.1.2014 dispozitivní ustanovení **§ 232, odst.1** (nového) občanského zákona č.89/2012 Sb., **které zní:**

„Neurčí-li stanovy jinak, váže se členství ve spolku na osobu člena a nepřechází na jeho právního nástupce“.

Pozoruhodné tu jest, že zveřejněná „důvodová zpráva k tomuto detailu“ neuvádí žádný (vysvětlovací) komentář, když **část odborné literatury** tento § 232, odst. 1 NOZ **interpretuje** – pokud tak stanovy konkrétního spolku určí, jako možnou úpravu „dědictví členství v daném spolku“ (lhostejno zda ze zákona, ze závěti nebo z dědické smlouvy) po „zemřelém členovi spolku (zůstaviteli)“ a jeho **přechod** na tzv. „**univerzálního právního nástupce=dědice**“, čímž může být nejen fyzická osoba, ale i právnická osoba. V případě, že by nebylo žádných „zjištěných“ (soudem, resp. notářem v roli soudního komisaře) dědiců (po onom zemřelém členovi spolku), tak nastává tzv. „odúmrtí“ (caducum), kdy „dědictví“ přebírá stát (zpravidla UZSVM), ale pokud by „dědictví bylo předlužené“, tak jen do výše aktiv = v takovém případě by logicky ani stát nebyl v roli (úplného) „právního nástupce“ (po zemřelém členovi spolku).

3. **Připomeňme si**, že na území naší vlasti (přes různé politické a právní režimy) v tzv. „moderní době“ v časovém oblouku **zhruba od r. 1811, počínaje** říšským zákonem č. 946/1811 „obecný zákoník občanský“ a také říšským zákonem č.106 (resp.134)/1867 „o právě spolčovacím“, **přes** zákon č. 68/1951 Sb. o dobrovolných organizacích nebo občanský zákon č. 40/1964 Sb. **a konče** zákonem č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů, **NEBYLA až do r. 2014** dána žádná normativní zmínka nebo úprava „o možnosti dědění členství ve spolku“ a za jakých případných podmínek (!!!).

4. **I tak snad stále platí (odborná) doktrína**, že každý (dobrovolný) **SPOLEK** (rozuměj **NE-konfesní, NE-politický, NE-podnikatelský, NE/povinně/-profesní**), je-li zapsán ve veřejném soudním spolkovém rejstříku = **JEST NE-KAPITÁLOVOU** soukromou právnickou osobou, a to na principu **NE-majetkového členství osob** (fyzických i právnických) sdružených „v daném spolku“ ke konkrétnímu (zájmovému) **ÚČELU**, jak jest „definován“ ve znění **STANOV** spolku uložených také v soudní Sbírce listin. Z toho pak i plyne, že žádná osoba (ať člen či nečlen spolku) nemůže mít ve spolku **NEJEN** „nějaký“ majetkový podíl, **ALE** také nemůže být **ANI** jeho (spolu)vlastníkem = tedy **IN FINE** „spolek samotný“ tedy ani nemůže být předmětem „prodeje“ ==. **TÍM vším se tedy (obecně) SPOLEK zásadně ODLIŠUJE** od všech ostatních „soukromých korporátních forem právnických osob“, zejména pak „obchodních společností“!!!

B. ÚSKALÍ ...

1. **Členství ve spolku** je osobním vztahem spolku samého a jeho člena – fyzické nebo právnické osoby. Členství ve spolku nikdy nemá – oproti členství v obchodní korporaci – majetkovou složku. Vzhledem k tomu člen spolku nikdy nevlastní žádný podíl ve spolku a nemůže zde vzniknout ani společné členství ve spolku a s tím spojené spoluvlastnictví podílu. Vzhledem k tomu není ani možno členství ve spolku ocenit. Zákon (**od r. 2014**) připouští přechod členství na univerzálního právního nástupce dosavadního člena, ovšem jen tehdy, pokud jej upraví stanovy spolku. **Pokud by se tak stalo**, platí v ostatním obecná právní **úprava dědického práva**, která je „**věcně**“ upravena v §§ 1475-1720 občanského zákona a „**procesně**“ pak v §§ 98-288a/ zákona č.292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních.

2. **Parametr členství ve spolku** je v občanském zákonu jen „demonstrován“ v režii jeho §§ 232-236 s tím, že (každý) spolek má právo ve svých stanovách učinit úpravu jinak (samozřejmě bez diskriminace v režimu poctivosti a dobrých mravů) . **V případě sportovních spolků** (kluby, svazy), jejich stanovy, samozřejmě vedle odlišení členství fyzických a právnických osob, vesměs stanoví u fyzických osob **kategorie členství** např. podle věku (nezletilé osoby=žakovské členství a dospělé osoby=řádné členství), nebo podle způsobu účasti na (sportovním) programu nebo podílu na řízení spolku (základající členové, činní členové, přispívající členové), etc. I méně pozorní si patrně všimnou „**možné absurdity**“ např. v případě „úmrtí nezletilého člena (žáka) spolku“, kde jeho (notářem, soudem) zjištěnými „dědici“ (lhostejno zda ze zákona nebo ze závěti) budou jeho „rodiče“ či jeden z rodičů. Pokud by i stanovy daného spolku připouštěly (jaksi bez dalšího) „dědění členství“, tak nejen „**kognitivně**“ jest nesmyslem, aby „dospělá“ osoba „dědila žakovské členství“ (!), zrovna tak, aby nezletilá osoba „dědila“ členství „dospělé osoby“, či dokonce, aby „libovolné personální členství“ dědila „právníká osoba“(!).

3. **Členství ve spolku** – samozřejmě u každého spolku vesměs jinak, ale vždy podle jeho stanov – **determinuje** (podle „druhu členství“) rozsah práv a povinností člena spolku, jeho účast na programu=účelu spolku a jeho podílu na řízení spolku, zpravidla jeho aktivním i pasivním volebním právem při zřizování orgánů spolku. Samotný vznik členství (inter vivos) ve spolku je primárně založen na „žádosti=příhlášce zájemce o členství“, která podléhá posouzení a schválení „příslušným orgánem spolku“ podle jeho stanov. **Pokud by spolek ve svých stanovách přijal „úpravu dědění členství ve spolku“**, tak se „v tomto detailu=ad mortis“ zbavuje svého oprávnění „akceptovat nebo odmítnout“ = tedy posoudit vůbec i způsobilost „nového“ člena = vznik (přechod) členství ve svém rámci.

4. **Z opatrnosti je vhodné připomenout, že (za podmínek stanov spolku) lze dědit „členství ve spolku) JEN po „zemřelé fyzické osobě=členu spolku“**. Právnická osoba, pokud je i držitelem „korporátního členství v jiném spolku“, tak „**biologicky neumírá**“, ale „právně zaniká“ buď svým dobrovolným rozpuštěním/likvidací, anebo v rámci tzv. „fúze“ (sloučení, rozdělení) či úředním/soudním rozhodnutím např. v insolvenčním řízení nebo výmazem z veřejného soudního rejstříku „pro neplnění zápisové legendy v rejstříku“. Z toho plyne, že právnická osoba „nemůže mít (formálně) dědice“, byť její práva a povinnosti mohou „sukcedovat“ na jejího „právního nástupce“ (zpravidla v rámci fúze)!

5. **Dědické právo**, jakkoliv ho může běžná veřejnost vnímat jako „rutinní“ záležitost, ostatně, tak jako tak takřka každého z nás jaksi „dostihne“, je patrně **„nejsložitějším odvětvím“ soukromého práva**. Nad to „dědické právo“, tedy i „samotné dědictví“ je zásadně **„zasazeno“ tzv. dualitou práva, neboť „legalita každého dědictví a dědice“ je dána „výlučně veřejným orámem“, tedy „úředním zjištěním notáře v roli soudního komisaře“, které je „potvrzeno“ (pravomocným) usnesením příslušného obvodního/okresního soudu!!! To se týká i „legality“ případného dědění členství ve spolku!!!**

6. **Pokud se v jednom a tomtéž občanském zákonu č.89/2012 Sb. nachází ustanovení § 1475, odst. 2, které diktuje:**

„Pozůstalost (dědictví) tvoří celé jmění zůstavitele, kromě práv a povinností vázaných výlučně na jeho osobu, ledaže byly jako dluh uznány nebo uplatněny u orgánu veřejné moci“ ...,

a navzdory tomu se pak deklaruje (byť i jen dispozitivně) v jeho § 232, odst. 2:

„Neurčí-li stanovy jinak, váže se členství ve spolku na osobu člena a nepřechází na jeho právního nástupce“,

tak je zde zjevně stav, kdy levá neví do dělá pravá a naopak!!!

7. Pro „ilustraci“ (nikoli pro komparaci) jak se v českém právním řádu **TAKÉ** zachází s „(ne)přechodem členství“ uvádím zákon č.87/1995 Sb. o spořitelních a úvěrních družstev (družstevní záložny=kampeličky), kde v jeho § 4, odst.2-3 **se nachází znění (které má „logiku“ z hlediska ochrany provozu „kampeličky“):**

„Družstevní podíl přechází na právního nástupce člena, který zemřel nebo zanikl. Není-li právním nástupcem osoba způsobilá ke členství v družstevní záložně, členství právního nástupce přechodem družstevního podílu nevzniká. Rozdělení družstevního podílu člena, který zemřel nebo zanikl, při jeho přechodu na právního nástupce není přípustné“.

C. ZÁVĚR

1. Ze zpracované (samozřejmě nikoli zcela vyčerpávající) analýzy je zřejmé, ve významové stručnosti, že:

a) ve spolcích, jejichž stanovy NEobsahují žádnou úpravu „o dědění členství“, tak prostě nemůže dojít v jejich provozu k uplatnění dědictví=přechodu tohoto členství na jinou osobu (po zemřelém členu),

b) spolky, které už ve svých stanovách mají „nějakou zmínku o dědění členství“, anebo tak teprve hodlají učinit formou schválení „změny stanov“, by měly zvážít, zda důvody „pro dědění členství v jejich spolku“ jsou pro spolek samotný a jeho „žijící členy“ natolik důležité, že ani „nenaruší stabilitu provozu spolku“!!!